

Motion till riksdagen

1989/90:Bo509

av Roland Larsson och Hugo Andersson (båda c)

Stormarknadsetableringar

På allt fler håll i landet växer nya externa stormarknadsanläggningar upp. Detta är på många sätt ur samhällssynpunkt ett stort problem.

Genom tillkomsten av stormarknadsanläggningar som till stor del bärs upp av dagligvaruhandel, konkurreras bostadsanknuten handel ut till nackdel för framförallt äldre, handikappade och barnfamiljer som saknar tillgång till bil. Det ökar också belastningen på den kommunala färdtjänsten och hemtjänsten eftersom avstånden till dagligvarubutikerna ökar. Till detta kommer den utarmning som det innebär för bostadsområdenas sociala miljö när inte bara, som det ofta brukar vara, arbetsplatser, utbildning och annan service, utan också dagligvaruhandel ligger skiljt från bostadsområdena.

Ett på sikt ännu större problem är stormarknadsanläggningarnas miljöpåverkan. Hela stormarknadssidan bygger på att det enskilda hushållet skall använda sin egna bilen vid sina inköp av såväl dagligvaror som andra varor. Därav följer vid varje nyetablering en betydande ökning av biltrafiken inom upptagningsområdet med allt vad det innebär av ökade avgasutsläpp, slitage på vägar och behov av nya trafikinvesteringar.

Biltrafiken utgör i dag ett av våra största miljöhot. Det är också ett svåröst problem då det inte handlar om en eller ett par större föroreningskällor utan om miljontals små och spridda på lika många händer.

Många behöver bilen för att klara sitt dagliga liv. För de flesta betyder den mycket för fritid och rekreation.

Om bilen även i framtiden skall kunna få vara något av "var mans egendom" måste vi, förutom att få fram miljövänligare bilar och alternativa biobaserade drivmedel, också planera samhällsutbyggnaden så att onödiga biltransporter kan undvikas. Genom närhet mellan boende, arbete, utbildning och service kan transportbehovet minska för sådant som egentligen bara drar tid och pengar och försämrar vår miljö.

Externa stormarknadsanläggningar ökar vårt transportbehov och försämrar i de flesta fall servicen. De ökade kostnaderna för detta får bäras av de enskilda hushållen genom ökade bilkostnader och försämrad miljö. De bidrar dessutom till att det så småningom kommer att bli nödvändigt med restriktioner för vår bilanvändning. Det kommer indirekt i så fall att innebära att det också går ut över transporter som vi behöver bättre och kan ha större glädje av.

Om de som etablerar stormarknadsanläggningar genom t ex miljöavgifter skulle få bära de verkliga kostnaderna för dessa – dvs. både de enskilda hus-

hållens merkostnader och de ökade samhällskostnaderna – skulle sannolikt problemet lösa sig självt. I och för sig vore detta rimligt med utgångspunkt från ett marknadsekonomiskt synsätt.

Mot. 1989/90
Bo509

Ett marknadsekonomiskt synsätt förutsätter också att det inte är samhällets uppgift att begränsa volymen på handeln. Det är handeln själv som inom ramen för den fria konkurrensen har att avgöra hur mycket handel av olika slag som skall finnas. Däremot är det och bör även fortsättningsvis vara samhället och då i första hand kommunerna, som inom ramen för sitt ansvar för den fysiska planeringen har att avgöra var och i vilken koncentration handeln skall finnas. Dvs. på samma sätt som gäller för bostäder, arbetsområden, gator, parker m.m.

I lagen 1987:12 om hushållning med naturresurserna m.m. säges i de inledande bestämmelserna, 1 kap 1 §: "Marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt skall användas så att en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning främjas." Plan- och bygglagen är underordnad dessa bestämmelser.

Med tanke på den påverkan som stormarknader utifrån alla dessa tre kriterier utgör är det enligt vår mening rimligt att stormarknadsetableringar också skall prövas utifrån naturresurslagen.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring av lagen om hushållning med naturresurserna m.m. som anförts i motioken.

Stockholm den 23 januari 1990

Roland Larsson (c)

Hugo Andersson (c)